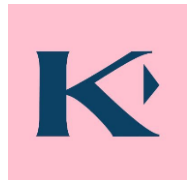

Kuntademokratiaverkoston tapaaminen

16.3.2021

Neljäs sektori -kirjan julkistus & Sosiaalisesti kestävä osallisuus - ratkaisuja heikommassa asemassa olevien osallisuuden puolesta

Kuntademokratiaverkosto 16.3.2021

Ohjelma 1/2

9.00 Kaupungeissa kasvaa neljäs sektori – kirjan *“Neljäs sektori – Kuinka kaupunkiaktivismi haastaa hallinnon, muuttaa markkinat ja laajentaa demokratiaa”* julkistus

Pasi Mäenpää, Helsingin yliopisto & Maija Faehnle, Suomen ympäristökeskus

9.30 Laki helpottamaan vapaamuotoista kansalaistoimintaa? Vaikuta lainvalmisteluun nyt!

Jyrki Jauhiainen, Oikeusministeriö

Neljä kommenttipuheenvuoroa:

9.35 Osallisuuden ja demokratian mahdollisia kehityskulkuja 2020-luvulla

Jukka Vahti, SITRA

9.45 Neljäs sektori ja kansalaisyhteiskunnan kehityksen pitkä linja

Esa Konttinen, emeritusprofessori, kansalaisyhteiskunnan tutkija

9.55 Keskustelua

10.05 Neljäs sektori viranomaisten turvallisuustoiminnan tukena

Harri Raisio, Vaasan yliopisto

Kuntademokratiaverkosto 16.3.2021

Ohjelma 2/2

10.15 Neljäs sektori ja heikoimmassa asemassa olevien osallisuus
Marko Nousiainen, THL

Keskustelua ja yhteenveto

10.30 Tauko

10.35 Miten voimme tukea kaikkein heikoimmassa asemassa olevien osallistumista ja vaikuttamismahdollisuuksia?

Minna Kukkonen ja Marko Nousiainen, THL

11:05 Kuntaliiton Nuorten jälkihoito-projektin esittely

Maria Salenius, Kuntaliitto

Keskustelua ja ideointia

11:30 Webinaari päättyy

Pasi Mäenpää &
Maija Faehnle

4

Vastapaino

SEKTORI

Kuinka kaupunkiaktivismi
haastaa hallinnon, muuttaa
markkinat ja laajentaa
demokratiaa

Neljäs sektori Kuinka kaupunkiaktivismi haastaa hallinnon, muuttaa markkinat ja laajentaa demokratiaa (Vastapaino)

Pasi Mäenpää, yliopistotutkija,
kaupunkisosiologian dosentti, HY

Maija Faehnle, erikoistutkija,
Suomen ympäristökeskus

Kaupunkiaktivismi metropolin voimavarana -hanke 2015–2018

Pasi & Maija

Helsingin yliopisto, sosiaalitieteiden laitos
(&Suomen ympäristökeskus)

Rahoitus: Kaupunkitutkimus ja metropolipolitiikka, Ara (+ YM, VM, Heikki von Hertzenin rahasto, Suomen tietokirjailijat ry ja Sitra)

ARGUMENTTI

Kansalaisyhteiskunnassa kehkeytyy digitalisaation, internetin ja etenkin sosiaalisen median myötä uusi, itseorganisoituvien vertaisverkostojen muodostama toimintakenttä (4. sektori), joka muuttaa (kaupunki)yhteiskuntia ja vaikuttaa monin eri tavoin vakiintuneisiin organisaatioihin ja niiden instituutioihin (hallinto, talous, demokratia).

Kirjan luvut

Kiitokset

1 Johdatus kaupunkiaktivismiin

2 Kaupunkiaktivismiin kenttä

3 Kohti kaupunkitilan yhteistuotantoa?

4 Kansalaislähtöinen jakamistalous

5 Kaupunkiaktivismi yhteiskunnallisena liikkeenä

6 Neljäs sektori ja itseorganisoituva kaupunki

7 Laajentuva demokratia

8 Yhteenvedo ja itseorganisoituvien kaupunkien tulevaisuudet

Viitteet

Kirjallisuus

1. JOHDATUS KAUPUNKIAKTIVISMIIN

- Tutkimuksen tavoitteet
- Toimimalla tutkittu
- Kaupunkilaiset tekevät kaupungin
- Mitä kaupunkiaktivismi on?
- Käsitteiden moneutta ja määrittelyä
- Neljäs sektori

Uudenlainen roolinotto tutkijoina: joukkoistaminen, yhteiskehittely, kansalaistiede, asianajotoimintatutkimus.

KAUPUNKIAKTIVISMI – MITÄ SE ON?

Kaupunkilaisten **organisoimaa omaehtoista yhteistoimintaa**, joka

- tapahtuu yleensä järjestötoiminnan ulkopuolella
- luonteeltaan aloitteellista, proaktiivista, ”koaktiivista” ja rakentavaa
- suuntautuu ensisijaisesti toimintaan, ei poliittiseen mielipiteenmuodostukseen tai vaikuttamiseen
- nojaa tee-se-itse-henkeen ja commons-ajatteluun
- järjestäytyy ja toimii internetin ja somen avulla.

Termi tullut yleiskieleen suunnilleen tässä merkityksessä noin vuosina 2011–2012.

KAUPUNKIAKTIVISMIN RINNAKKAISKÄSITTEITÄ

~ vertaisverkostot, popup-vapaaehtoistoiminta, itseorganisoituminen, DIY-toiminta, commons based peer-production, sosiaalinen innovaatio, ruohonjuuritason toiminta, kaupunkiliike, yhteisötoiminta, uusosuuskunta, sosiaalinen yrittäjyys, jakamistalous, yhteistyötalous, maker-kulttuuri, placemaking, taktinen urbanismi, do-democracy, prosumerismi, impact movement, haktivismi, community-based initiatives...

Yhteistä kaikille kansalaisten keskinäinen toiminta, yhteistuotanto ja uudet toimijuudet perinteisten organisaatioiden ulkopuolella.

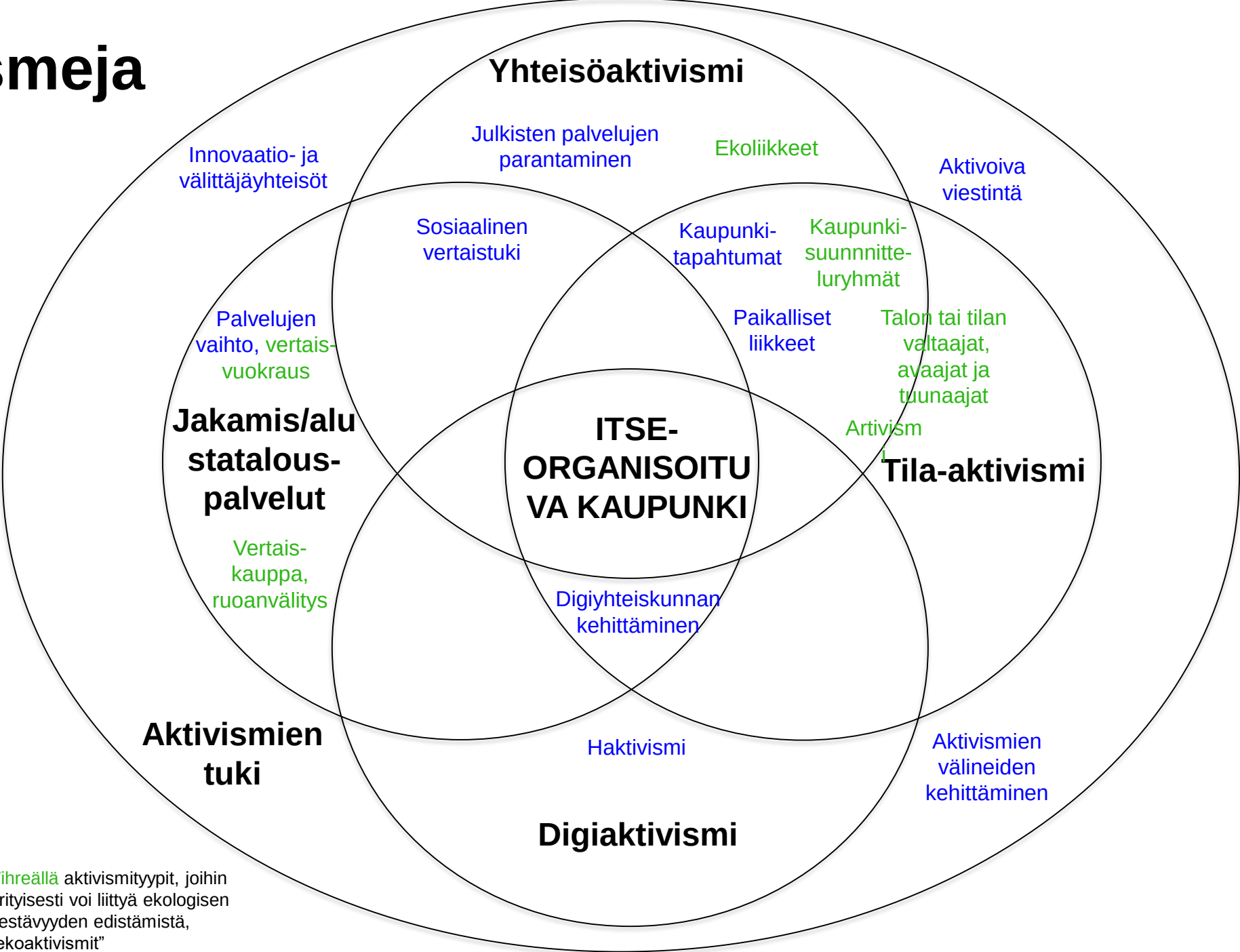

2. KAUPUNKIAKTIVISMIN KENTTÄ

- Tapahtumia, yhteisöllisyyttä ja tukitoimia
- Eläviä tiloja ja toimintaa
- Kaupunginosaliikkeitä ja paikalliskulttuuria
- Kansalaisruokaverkostoja
- Vertaistukea ja -palveluja
- Avoimen datan haktivismeja
- Luokittelua ja luokkien pakoa
- Tekijöitä ja motiiveja
- Kaupunkiaktivismi syntyy somessa

Sosiaalinen media samanmielisten kokoontumisen, järjestäytymisen ja toiminnan paikkana, jossa avoimella tiedonmuodostuksella luodaan uutta.

Aktivismeja

Ravintolapäivä –
anarkismista
vientituotteeksi

Sompasauna – aluksi ilman lupia

Kallio Block Party 2011 →

Myyrmäki-liike: asuinalueen yhteisöllisyys

Jaettuja työtiloja

Löydä uniikkeja työtiloja ja rentoja työkavereita

Mitä etsit?

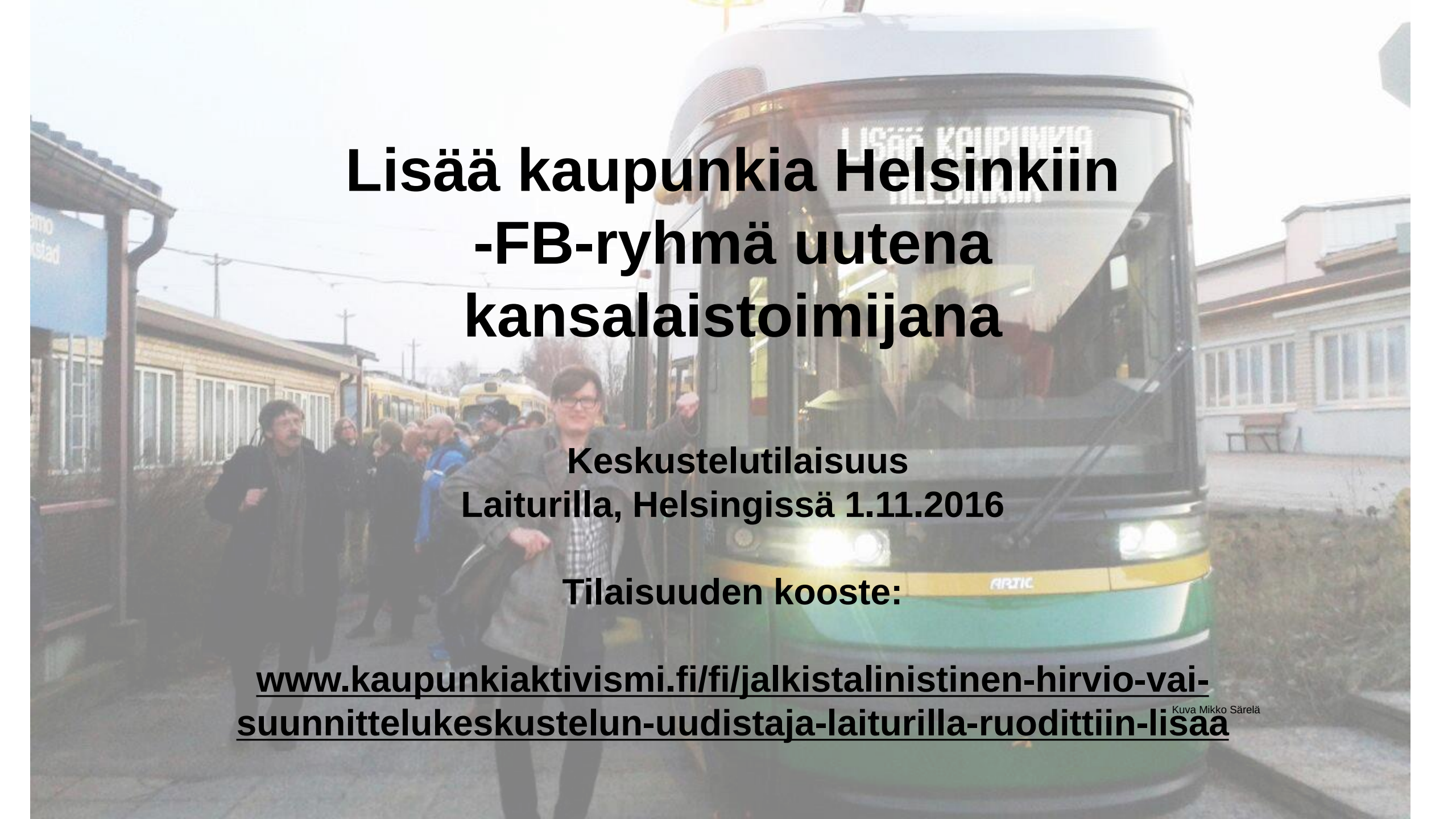
Kaikki ilmoitustyytit ▼

☐ Ruudukko

☰ Lista

📍 Kartta

Mushrooming-verkosto: tilat käyttöön yhteisöllisiksi työtiloiksi

Lisää kaupunkia Helsinkiin -FB-ryhmä uutena kansalaistoimijana

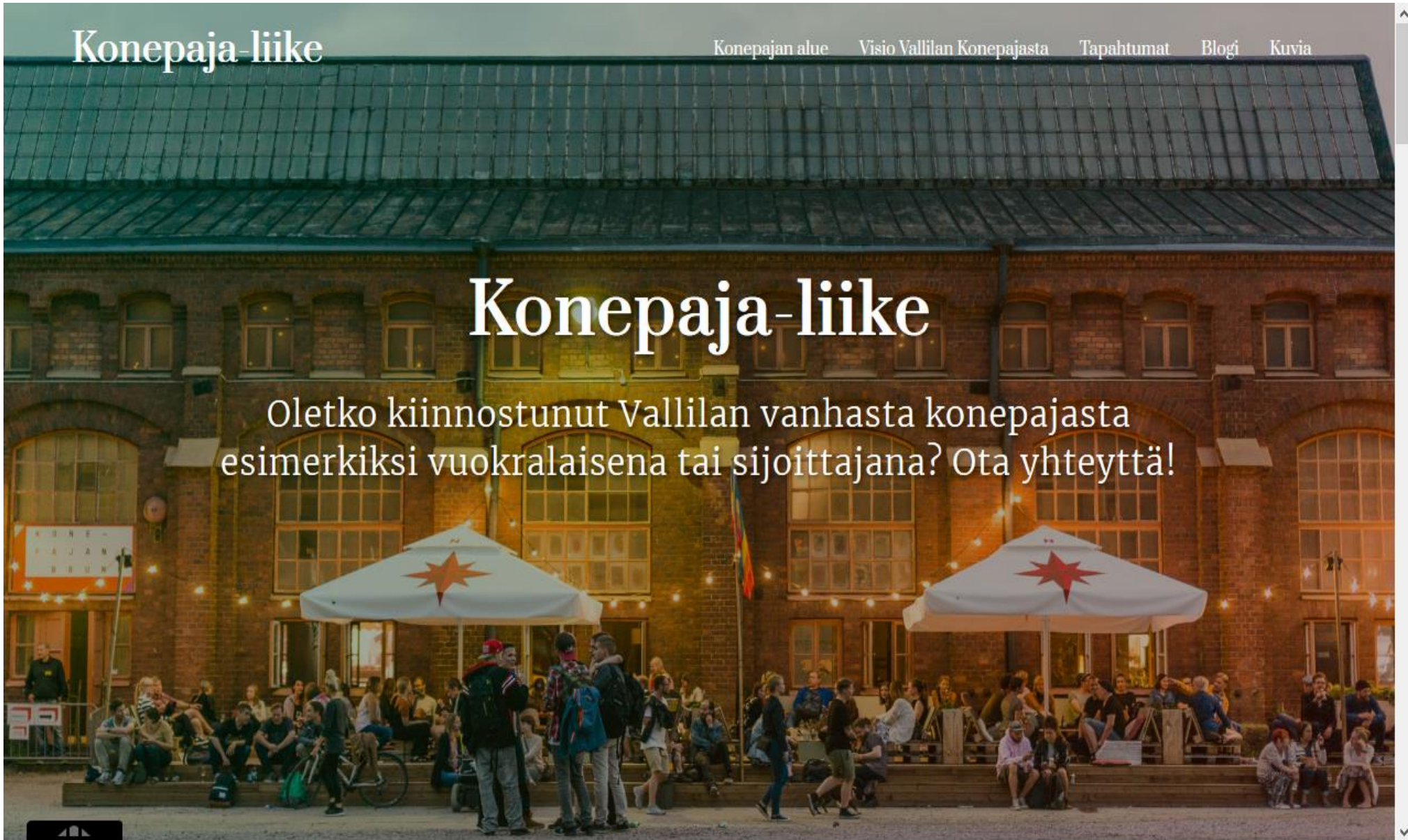
**Keskustelutilaisuus
Laiturilla, Helsingissä 1.11.2016**

Tilaisuuden kooste:

www.kaupunkiaktivismi.fi/fi/jalkistalinistinen-hirvio-vai-suunnittelukeskustelun-uudistaja-laiturilla-ruodittiin-lisaa

Kuva Mikko Särelä

Konepaja-liike

Espoon alaikäisten turvapaikanhakijoiden tukiryhmä

Espoon alaikäisten turvapaikanhakijoiden tukiryhmä

Pasi

Etusivu

Etsi kavereita

Espoon alaikäisten turvapaikanhakijoiden tukiryhmä

Suljettu ryhmä

Tietoja

Keskustelu

Jäsenet

Tapahtumat

Kuvat

Tiedostot

Hae tästä ryhmästä

Pikalinkit

Jakamistalouden T&...

1

Kaupunkiaktivismi

SoMe & Kaupunkisuu...

1

Jätkäsaari-liike

2

Helsingin Melojat ja ...

4

Näytä lisää

Kansikuva

Olet jäsen Ilmoitukset Jaa Lisää

Kirjoita julkaisu Kuva tai video Live-video Lisää

Kirjoita jotain...

Kuva tai video Kysely Tunne/toiminta

LISÄÄ JÄSENIÄ

+ Anna nimi tai sähköpostiosoite...

JÄSENET

1 336 jäsentä

KUVAUS

AJASSA TIETEESSÄ TYÖSSÄ LIITOSSA MAAILMASSA ERIKOISALAT

Lääkärilehti / Ajassa / Pitkään oireilevien COVID-19-potilaiden omakohtaista tietoa kannattaa hyödyntää

Näkökulma 16.10.2020, 42/2020 vsk 75, s. 2198 - 2199

Pitkään oireilevien COVID-19-potilaiden omakohtaista tietoa kannattaa hyödyntää

Hyödyntäminen on tärkeää diagnostiikassa, hoidossa, kuntoutuksessa ja tutkimuksessa.

Paula Kujala

Arabianranta kierrättää

Maija
Etusivu

Arabianranta
kierrättää

Suljettu ryhmä

Keskustelu

Myytävät tuotteet

Tuotteesi

Jäsenet

Videot

Kuvat

Tapahtumat

Tiedostot

Hae tästä ryhmästä

Pikalinkit

Jakamistalouden T&... 2

Dwellers in Agile Cities

Helsingin osallisuusmall...

8
8 kommenttia

Tykkää
 Kommentoi

MYYMÄSI TUOTTEET

Myytävät tuotteet

Näytä kaikki 4 030 myytävänä olevaa tuotetta

ILMAINEN

Kermansa
kannellin
12 345 €

10 €

FISKARS
Hard Face
Kerää sarja kovaan käyttöön
ETUSI
-50%
12 345 €

123 €

1 234 €

Ei julkaisuja

LUO UUSIA RYHMIÄ

Ryhmiä ansiosta jakaminen kavereille, perheenjäsenille ja tiimin jäsenille on helpompaa kuin koskaan.

Luo ryhmä

RYHMIEN VIIMEAIKAISET KUVAT

Näytä kaikki

Suositellut ryhmät

Näytä kaikki

ESPOO KIRPPIS

AV Lisäkysymyksellä & voimassa 12h

EI MONIKUVAJULKAISUJA (lisä kuvat kommentteihin)

EI PALVELUMYYNTIÄ & KAUPAT ESPOOSSA

FB-kirpputorit - vertaiskauppa, kiertotalous

Jänö-kioski: ruoka-aktivismi, kuluttajaliike, joukkorahoitus, paikan muotoilu (placemaking)

3. KOHTI KAUPUNKITILAN YHTEISTUOTANTOA?

- Haasteita kaupunkisuunnittelulle
- Poliittinen some-ryhmä Lisää kaupunkia Helsinkiin
- Urban Helsinki ja varjokaavoitus
- Some datana ja joukkoistamisena
- Paikkalähtöinen kaupunkikehittäminen
- Miten haasteisiin vastataan?

Hyödyntämällä avointa dataa, joukkoistamista ja suoraa toimintaa aktivismit haastavat suunnitteluinstituution tiedon monopolin ja rikastavat kaupunkisuunnittelua.

4. KANSALAISLÄHTÖINEN JAKAMISTALOUS

- Osallistuva kuluttaja
- Jakamistalouden monitahoinen kenttä
- Kuluttajista talouden monitoimijoiksi
- Kansalaislähtöisiä talousmuotoja
- Kohti sosiaalista jakamistaloutta
- Jyrääkö alustabisnes aktivismin?

Kansalaiset valtaistuvat toimimaan markkinoilla monenlaisissa rooleissa, jolloin syntyy uusia kulutus- ja toimeentulomahdollisuuksia.

5. KAUPUNKIAKTIVISMI YHTEISKUNNALLISENA LIIKKEENÄ

- Yhteiskunnallisia kaupunkiliikkeitä?
- Hipsterien hupiprojekteja?
- Kaupunkiaktivismi uusliikkeenä ja ”uus-uus-liikkeenä”
- Mietoa anarkismia
- Tee-se-itse-kaupunki
- Aktivismi aikansa kuvana
- Aktivismin sukupuoli
- Epäpoliittista maailmanparannusta?
- Osallistuvan kuluttajan politiikka
- Oikeus kaupunkiin
- Aktivismin edustuksellisuus
- Suhde pääomaan ja puolueisiin

Epäpoliittisten aktivismien poliittisuus: oikeus kaupunkiin ikään kuin on jo, sitä esitetään, mallinnetaan ja toteutetaan yhdessä.

6. NELJÄS SEKTORI JA ITSEORGANISOITUVA KAUPUNKI

- Kansalaisyhteiskunnan rakenne ja dynamiikka
- Neljäs sektori julkisen vallan tontilla
- Hallinnoinnin muutos ja kestävyyskäännne
- Kohti yhdistelmähallinnointia
- Yhdistelmähallinnoinnin portaat
- Kuinka hallinto menee someen?
- Osallistuminen ja innovatiivisuus itseorganisoituvassa kaupungissa

Osallistumisen järjestäminen ei ole julkisvallan monopoli. Hallinnon tulee omaksua tapoja osallistua rakentavasti kansalaisverkostojen toimintaan.

NELJÄNNEN SEKTORIN MÄÄRITELMÄ

- Järjestöjen ulkopuolella verkostomaisesti itseorganisoituvia ja toimivia **yhteisöjä**, jotka hyödyntävät internetiä, sosiaalista mediaa ja tiedon avoimuutta pyrkien ensisijaisesti konkreettiseen yhteistoimintaan omaehtoisesti muodostettujen tavoitteiden eteen.
- Mutta laajemmin myös
 - yleisemmin **hybridimäisiä verkostotoimijoita**, joiden toimintaa luonnehtivat avoimuuden, yhteisluomisen ja jakamisen periaatteet, ja joissa vapailla kansalaistoimijoilla on merkittävä asema
 - internetiin ja tiedon avoimuuteen sekä verkostomaiseen hallintaan ja yhteisluomiseen perustuvia **toimintatapoja**, joita voidaan omaksua myös muilla sektoreilla.

NELJÄ SEKTORIA

KANSALAISTOIMINNAN IDEAALITYYPPIEN PIIRTEITÄ

Neljännen sektorin tyyppinen toiminta	Perinteinen järjestötoiminta
Organisoituminen: esimerkiksi vain some-ryhmä	Organisoituminen: järjestö
Somekeskeinen	Some apuna
Hakkeriasenne vaikuttamiseen	Vaikuttaminen valmistelun ja päätöksenteon kautta
Tapahtumia, toimintaa, DIY	Vaikutusvalta
Yhteisöllisyys	Edustavuus
Verkostoituminen, yritykset	Kumppanina kunta
Avoimuus, jakaminen	Jatkuvuus
Näkyvyys	Edunvalvonta
Hetkellisyys	Hallittu kokonaiskehitys
Hiearkioiden kaihtaminen	Hierarkkisuus
Toiminnan palo, uuden keksintä	Tehdään, koska ennenkin
Proaktiivisuus, YIMBY	Myös vastustamista, NIMBY

7. LAAJENTUVA DEMOKRATIA

- Aktivismin suhde populismiin
- Valta virtaa verkostoissa
- Neljännen sektorin demokraattisuus
- Osallisuuden uudelleenmäärittely
- Voimavarademokratia
- ”Asutuksellinen demokratia”
- Tekemisen demokratia
- Joukkoistaminen, some ja jakamistalous: yhdistelmädemokratia
- Neljäs sektori ja uusliberalistinen valtio
- Neljäs sektori ja kolmas sektori

Neljännen sektorin nousu kutsuu

- 1) laajentamaan käsitystämme demokratiasta yli edustuksellisen demokratian
- 2) kehittämään tapoja soveltaa käytännössä laajennettua demokratiaa
- 3) pohtimaan sitä, miten sen toimet liittyvät edustukselliseen demokratiaan.

8. YHTEENVETO JA ITSEORGANISOITUVIEN KAUPUNKIEN TULEVAISUUDET

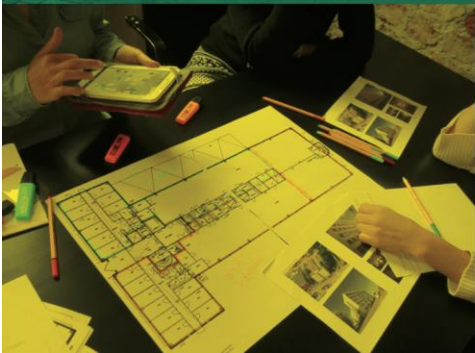
- Kuka saa tietää ja tuntea asiansa?
- Neljäs sektori kaupunkien uudistajana
- Talouden ja demokratian uusi yhteys
- Jakamistalouden pohjoismainen malli
- Miten yhteistää taloutta ja hallinnoida yhteisomaa?
- Neljännen sektorin rajat
- Onko neljäs sektori tullut jäädäkseen, mennäkseen vai muuntuakseen?

Miten luoda yhteiskuntapolitiikkaa sellaista kansalaistoimintaa varten, joka on halukasta ja kyvykästä ratkomaan ongelmia, esim. että jakamistaloudesta ja yhteisvauraudesta syntyy paikallista, osallistavaa ja kestäväää hyvinvointia?

DUUBIOITA JA VASTAVÄITTEITÄ

- Poliitiikka: lähtökohta ei kiista tai konflikti, eikä vaikuttaminen mielipiteenmuodostukseen
- Keskiluokka vs ”heikot”: Neljäs sektori ei korvaa sosiaalipolitiikkaa mutta voi auttaa sitä 1) tuomalla uusia toimintamahdollisuuksia myös heikossa asemassa olevien luokse ja 2) luomalla toimintamalleja, joita julkinen valta ja kolmas sektori voivat mahdollisesti käyttää heikossa asemassa olevien hyväksi, sekä 3) toisinaan suuntautumalla suoraan heikossa asemassa olevien auttamiseen.
- Ajan kansalaisyhteiskunta: ei totuus kaikesta vaan kuvaus yhdestä sen uudesta osasta

Pasi Mäenpää &
Maija Faehnle

4

Vastapaino

SEKTORI

Kuinka kaupunkiaktivismi
haastaa hallinnon, muuttaa
markkinat ja laajentaa
demokratiaa

KIITOS!

pasi.maenpaa@helsinki.fi
maija.faehnle@syke.fi

Kirja saatavilla Vastapainon verkkokaupasta:

[Kirja](#)
[E-kirja](#)

Facebook-ryhmiä:
Kaupunkiaktivismi
Jakamistalouden T&K-verkosto
Some & kaupunkisuunnittelu

#kaupunkiaktivismi
#neljassektori

kaupunkiaktivismi.fi neljassektori.fi civicactivism.fi

Tietoa, välineitä ja ideoita avuksi kansalaisten ja hallinnon kohtaamiseen kaupunkien kehittämisessä

Vastaa klo 10:30 mennessä kysymykseen ja osallistu Neljäs sektori-kirjan arvontaan!

bit.ly/neljassektori

Ajattele itsellesi läheistä kaupunkia tai kuntaa. Jos tässä kaupungissa tai kunnassa käynnistyisi neljännen sektorin kansalaistoimintaan liittyvä hanke, mihin asioihin haluaisit hankkeen keskittyvän?

Julkistamme kyselytulokset ja voittajan tilaisuuden lopussa klo 11:25